

Hangszó

KIEGÉSZÍTÉS A TANÜGY RENDEZÉSÉHEZ

NÉMETH MAGDA

A *Mester és Tanítvány* harmadik száma rövid részletet közölt Édesapám, Németh László *A tanügy rendezése* című munkájából. Úgy érzem, érdemes lenne pedagógus kollégáim tudomására hozni az írás keletkezésének körülményeit, és röviden összefoglalni tartalmát.

1945. szeptember elején, a háború utáni oktatási reform megfogalmazása előtt kérte Illyés Gyula, hogy írja le pedagógiai tervezetét a Paraszt Párt programja számára. Az írás napokon belül elkészült, és a Sarló Kiadónál jelent meg kis füzetben, 500 példányban. Sajnos, a dolgozat nem vált közismertté, és nem vették tekintetbe az illetékesek: a „reform”, mint tudjuk, szovjet mintára igyekezett átalakítani az oktatási rendszert. Az írás csak a hatvanas években jelent meg újra, Németh László összegyűjtött tanulmányainak részeként (*Kísérletező ember*). Írásának főbb tézisei a következők:

- „Alsóbb és felsőbb fokú (köz)oktatás közt a természetes határ a 12 év.” Ezt fontos biológiai és tanulmányi indoklással támasztja alá. Továbbá: „... a középiskolára is kevés a négy év” – írja.
- „A tudás ma képesség és tájékozottság. Az egyre növekvő ismeretanyaggal csak így lehet lépést tartani. (...) A kutató tudós is polcon tartja az emlékezetét.”
- „Műveltségárgynak a középiskolában csak négynek (...) kellene megmaradnia: 1) matematika – fizika – vegytan, 2) biológia, 3) történelem, 4) nyelv.” Ezt a felosztást később némiképp módosította: 1) természettudományok, 2) matematika és alkalmazás, 3) történelem és irodalom, 4) nyelvek váltak a fő fejezetekké. Tehát a tantárgyak összevonásával szerette volna az összefüggéseket kiemelni, az ismétlődéseket elkerülni; időt és energiát nyerni.
- A „tizennyolc éves korhatárt” tartja az oktatásban célnak. Természetesen nem kizárólag iskolapadban; főként a gyengébb tanulóknál a bőséges gyakorlati foglalkoztatást véli rendkívül fontosnak.

Ez a javaslat csaknem hatvan éve készült. Ha részleteiben lehet is túlhaldott, főbb tézisei ma is érvényesek. Megvalósulni azonban kevés valósult meg belőle, és az is csak nagy késéssel. A társadalmi igény lassan bevezette a 6+6

osztályos oktatást, bár nem azzal a tartalommal, amellyel Németh László vezette volna. A többi célt azonban még ennyire sem közelítettük meg.

Egy ilyenfajta rendszer bevezetését Németh László olyan robbanásszerű fejlődésnek tartotta volna az oktatásban, mint az atomenergia használatát a hasznos energia előállításában.

Talán érdemes lenne elgondolkodni javaslataim.

